

AİLE HER TÜRLÜ FAZİLETİN KAYNAĞIDIR

Değerli müminler!

Bugünkü sohbetimizde yüce dinimizin aileye verdiği önemi ve aile fertlerinin birbirlerine karşı olan görev ve sorumluluklarını anlatmaya çalışacağız.

Kur'an-ı Kerim, insanı en üstün yaratık kabul eder. Allah Teâlâ onu güzel sûrette yaratmış, akıl gibi üstün yeteneklerle donatmıştır. Bu hususta Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmuştur:

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ .^ذ

“Andolsun ki biz insanı en güzel sûrette yarattık.”³¹⁴

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ
وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا .

“Andolsun ki biz insanoğlunu şan ve şeref sahibi kıldık. Karada ve de-

nizde taşıdık ve onları temiz yiyeceklerden rızıklandırdık. Onları yarattıklarımızın bir çoğundan üstün kıldık.”³¹⁵

İnsanın diğer yaratıklara göre bu üstünlüğü sebebiyledir ki, o, yeryüzünde Allah Teâlâ'nın iradesini temsil etme görevi gibi üstün bir görevle de görevlendirilmiş, yerde ve göklerde bulunan her şey onun emrine âmade kılınmış ve hizmetine verilmiştir. İnsanoğluna bu üstün görevin verilmiş olduğunu ifade eden Âyeti Kerime'de şöyle buyurulmuştur.

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ.

“Hatırla ki, Rabbin meleklere: “Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım (ve ona kendi irademden bazı yetkiler vereceğim) demişti. Melekler: ‘Orada bozgunculuk yapacak ve kan dökecek birisini mi yaratacaksınız. Oysa biz seni överek tesbih ediyor ve takdis ediyoruz.’ dediler. Allah da onlara: ‘Ben sizin bilmediklerinizi bilirim.’³¹⁶ dedi.

Böylesine Allah'ın üstün bir yaratığı olan insan, yalnız başına değil, toplum halinde yaşar. İnsanın içinde yaşadığı toplumun en küçüğü hiç şüphe yok ki ailedir. Aileler birleşerek toplumları meydana getirir. Bu çekirdek topluluk her çeşit faziletin kaynağıdır. Sağlıklı nesiller bu yuvada yetişir. Çocuk, yaratılışla ilgili gelişmesini de ahlâk ve terbiyesini de önce buradan alır. İnsan sevgisinin kaynağı da ailedir. Bir milletin sahip olduğu bütün özellikleri bir ailede görmek mümkündür. Bir toplulukta aile ne kadar sağlam temellere oturur ise o aileden meydana gelen toplum, o nispette sağlam yapıya sahip olmuş olur. Bunun içindir ki dinimiz aileye büyük önem vermiştir.

Aile karı ile kocadan oluşur. Bu da evlilik sözleşmesiyle gerçekleşir. Evlilik olmadan, evlilik sözleşmesi yapılmadan aile kurulamaz. Bunun için dinimiz evlenmeyi teşvik etmiştir. Allah'ın seçkin kulları olan Peygamberler evlenerek örnek olmuşlardır. Peygamberimiz:

315 İsrâ, 17/70.

316 Bakara, 2/30.

أَرْبَعٌ مِنْ سُنَنِ الْمُرْسَلِينَ: الْحَيَاءُ وَالتَّعَطُّرُ وَالسَّوَاكُ وَالنِّكَاحُ.

“Dört şey Peygamberlerin sünnetlerindedir: haya, koku sürünmek, misvak kullanmak ve evlenmek.”³¹⁷ buyurmuştur.

Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruluyor:

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ.

“İçinizden kendileri ile huzura kavuşacağınız eşler yaratıp aranızda sevgi ve rahmet var etmesi, O'nun varlığının belgelerindedir. Bunda düşünenler için dersler vardır.”³¹⁸

Evlenmemeyi ve aile hayatı dışında kalmayı dindarlık sayanlar, Peygamberimiz tarafından uyarılmışlardır.

Enes İbn Malik (ra.) anlatıyor: Bazı kimseler Peygamberimizin (bilmedikleri gizli) ibadetini sormak ve öğrenmek üzere Peygamberimizin eşlerinin evlerine gelmişlerdi. Bunlara Peygamberimizin ibadeti haber verilince güya bunu (kendileri için) azımsayarak: “Biz nerde Allah'ın Resülü nerde? Şüphesiz ki Allah, Peygamberinin geçmiş olan ve gelecekte işlenmesi muhtemel bulunan bütün günahlarını bağışlamıştır.” dediler. İçlerinden birisi: “Ben geceleri hiç uyumadan namaz kılacağım” dedi . Öbürüsü de: “Ben de yıl boyu oruç tutacağım.” dedi. Bir diğeri de: “ Ben de kadınlardan ayrı yaşayacağım, hiç evlenmeyeceğim.” dedi. Onlar böyle konuşurlarken Peygamberimiz bunların yanına geldi ve: “Siz şöyle şöyle söyleyen kimselersiniz değil mi? Fakat şunu biliniz ki, ben sizin Allah'tan en çok korkunuz ve kötülükten korunmanızım. Böyle iken ben kâh oruç tutarım, bazı günlerde yerim (yani yıl boyu oruç tutmam) gecenin bir kısmında namaz kılarım, bir kısmında da uyur istirahat ederim. Kadınlarla da evlenirim. (İşte benim sünnetim budur.) her kim benim bu yolumdan gitmez de ondan yüz çevirirse benden değildir.”³¹⁹ buyurdu.

317 Tirmizî, “Nikah”, 1.

318 Rûm, 30/21.

319 Buhârî, “Nikâh”, 1; Müslim, “Nikâh”, 1.

Evet, aile nikah ile kurulur, evlenmeyen kimse bu kurumdan yoksun kalır. Evlenmemeyi ve aile kurmamayı fazilet saymak yanlıştır, Peygamberimizin sünnetine aykırıdır. Nikah, her ne kadar medenî bir sözleşme ise de bir yönü ile ibadettir.

Değerli kardeşlerim, insan aile ortamında huzur bulur. Neslin devamı bu kurumla sağlanır. Pek çok kötülüklere karşı en önleyici vasıta ailedir. Peygamberimiz buyuruyor:

يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ فَإِنَّهُ أَغْضُ لِلْبَصْرِ
وَإِحْصَنُ لِلْفَرْجِ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّ لَهُ وَجَاءً.

“Gençler, içinizden evlenmeye gücü yeten evlensin. Zira evlenmek gözü (haramdan) daha çok yumdurucu, iffeti daha çok koruyucudur. Gücü yetmeyen ise oruç tutsun, çünkü orucun şehveti kıran bir özelliği vardır.”³²⁰

Bir başka hadisi şerif de şöyledir:

إِذَا تَزَوَّجَ الْعَبْدُ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ نِصْفَ الدِّينِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ فِي النِّصْفِ الْبَاقِي.

“Kul evlendiği vakit dininin yarısını tamamlamış olur. Artık geri kalan yarısında da Allah’a karşı gelmekten kaçınsın.”³²¹

Aile kurulurken eşlerin birbirlerini seçmesi önem kazanır. Çünkü bu, geçici bir süre için bir araya gelme değil, çoğunlukla ölüme kadar devam edecek bir sözleşmedir. Eşler birbirlerinde bu kurumun devamını sağlayacak özellikleri aramalıdır. Canım ne olacak evlenmek helâl ise ayrılmak da helâldir deyip gerekli araştırmayı yapmadan karar vermek, sonunda pişmanlık duymaya sebep olur.

Peygamberimiz bu konuda bir uyarıda bulunuyor ve eşlerde tercih edilmesinde yarar olan özelliğe dikkatimizi çekiyor. Şöyle buyuruyor:

320 Buhârî, “Savm”, 10; Müslim, “Nikâh”, 1.

321 *et-Tergib ve't-Terhib*, c. 3, s. 42 (Hadisi, Beyhakî rivâyet etmiştir.)

تُنكحُ المرأةُ لأربعٍ: لمالِها ولحسبِها ولجمالِها ولدِينِها فأظفرُ بذاتِ
الدِّينِ تربتُ يداكُ.

“Kadın genelde dört özelliği için nikah edilir: Malı için, soyu için, güzelliği için ve dini için. Sen dindar olmanı seç ki varlığını artsın.”³²²

Peygamberimiz kadını, bu dört özellikten her hangi birisi ile nikah etmenin mübah olduğunu, ancak dindar olan kadının tercih edilmesini tavsiye ediyor. Çünkü Kur’an-ı Kerim, bu özelliğe çok önem veriyor.

Peygamberimize sordular: “Ey Allah’ın resûlü, kızlarımız kölelerimizle evlenebilecek midir? dediler. Bunun üzerine şu ayeti kerime nazil oldu:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ
لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

“Ey insanlar, biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık ve birbirinizle tanışmanız için sizi kavimlere ve kabilelere ayırdık. Muhakkak ki Allah katında en değerli olanınız O’ndan en çok korkanınızdır. Şüphesiz Allah bilendir ve her şeyden haberdardır.”³²³

Elbette Allah katında üstün bir değeri olan kimse diğerlerine tercih edilir ve edilmelidir. Böyle davranan kimse pişman olmaz.

Dindar olan kadın, kocasının malını korur, israftan sakınır. Çocuklarının terbiyeleri ile ilgilenir, onları da dinlerine bağlı olarak yetiştirir. Bu ise aileye huzur getirir. Bunun içindir ki Peygamberimiz:

الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَخَيْرُ مَتَاعِهَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ.

“Dünya bir meta’dır (geçimlik), en hayırlı meta’ ise salih (iyi) bir kadındır.”³²⁴ buyurmuştur.

322 Buhâri, “Nikah”, 15; Müslim, “Rıdâ”, 15.

323 Hücurât, 49/13.

324 Müslim, “Rıdâ”, 17.

Bir başka hadisi şerif ise şöyledir:

مَا اسْتَفَادَ الْمُؤْمِنُ بَعْدَ تَقْوَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ خَيْرًا لَهُ مِنْ زَوْجَةٍ صَالِحَةٍ إِنْ
أَمَرَهَا أَطَاعَتْهُ وَإِنْ نَظَرَ إِلَيْهَا سَرَّتُهُ وَإِنْ أَقْسَمَ عَلَيْهَا أَبْرَتْهُ وَإِنْ غَابَ عَنْهَا
نَصَحَتْهُ فِي نَفْسِهَا وَمَالِهِ.

“İnanmış bir kişi Allah Teâla'nın emirlerine sarılıp yasaklarından kaçındıktan sonra salih bir kadından daha hayırlı hiçbir şey elde etmiş olamaz. (Çünkü iyi bir kadın) eşinin söylediğini tutar, yüzüne bakarsa gönlü açılır, karısı (nın bir şeyi yapması veya yapmaması) üzerine yemin ederse yemini yerine getirir. Eşinin bulunmadığı zamanda ona ve malına hıyanet etmez.”³²⁵

Ailenin kurucuları olan karı ile kocanın ayrı ayrı hakları ve görevleri vardır. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de:

وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ

“Erkeklerin kadınlar üzerindeki hakları gibi kadınların da erkekler üzerinde bir takım iyi davranışa dayalı hakları vardır.”³²⁶ buyurulmuştur.

Peygamberimiz de şöyle buyurmuştur:

أَلَا إِنَّ لَكُمْ عَلَى نِسَائِكُمْ حَقًّا وَلِنِسَائِكُمْ عَلَيْكُمْ حَقًّا؛ فَحَقُّكُمْ عَلَيْهِنَّ أَنْ
لَا يُؤْطَيْنَ فُرْشَكُمْ مِنْ تَكَرُّهٍ وَلَا يَأْذَنَّ فِي بُيُوتِكُمْ، لِمَنْ تَكَرَّهُونَ؛ أَلَا وَحَقُّهِنَّ
عَلَيْكُمْ أَنْ تُحْسِنُوا إِلَيْهِنَّ فِي كِسْوَتِهِنَّ وَطَعَامِهِنَّ.

“Dikkat edin, sizin karılarınız üzerinde hakkınız var, kadınlarınızın da sizin üzerinizde hakkı vardır.

Sizin karılarınız üzerindeki hakkınız, hoşlanmadığınız kimseleri min-

325 İbn Mâce, “Nikâh”, 5.

326 Bakara, 2/228.

derinize oturtmamaları ve sevmediğiniz kimselerin evinize girmelerine izin vermemeleridir. Dikkat ediniz, onların da sizin üzerinizdeki hakları, giyimlerini ve yiyeceklerini iyi bir şekilde yapmanızdır.”³²⁷

Peygamberimiz Veda haccında bir konuşma yapmış önemli konulara temas etmiştir. Hadis ve tarih kitaplarında yer alan bu konuşmanın bir bölümünü karı-koca haklarına ayırmış ve şöyle buyurmuştur.

فَاتَّقُوا اللَّهَ فِي النِّسَاءِ فَإِنَّكُمْ أَخَذْتُمُوهُنَّ بِأَمَانِ اللَّهِ وَاسْتَحْلَلْتُمْ فُرُوجَهُنَّ
بِكَلِمَةِ اللَّهِ إِنْ لَكُمْ مِنْ نِسَائِكُمْ حَقًّا وَلِنِسَائِكُمْ عَلَيْكُمْ حَقًّا.

“Ey insanlar, kadınların haklarına riayet etmenizi ve bu hususta Allah’tan korkmanızı size tavsiye ederim. Siz kadınları Allah emaneti olarak aldınız. Onların iffet ve ismetlerini Allah adına söz vererek helâl edindiniz. Sizin kadınlar üzerinde haklarınız, onların da sizin üzerinizde hakları vardır.”³²⁸

Karı ile kocanın birbirlerine karşı olan hak ve görevlerine kısaca işaret edelim:

Kadının Hakları

–Evllenme sırasında erkeğin kadına ödediği veya ödeyeceğini taahhüt ettiği para veya mal kadının hakkıdır.

–Nafaka. Kişinin bakmakla yükümlü olduğu kimselerin yiyecek, giyecek ve konut giderlerini karşılamak demektir. Nikah işlemi tamamlanınca, kadının nafakası normal ölçüler içinde kocaya aittir. Kur’an-ı Kerim’de şöyle buyurulmuştur.

وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۗ

“Annelerin beslenmesi ve giyimi, uygun bir şekilde çocuk babasına aittir.”³²⁹

327 Tirmizî, “Rıda”, 11.

328 Müslim, “Hac”, 19; Tirmizî, “Rıda”, 11; İbn Mâce, “Nikah”, 3.

329 Bakara, 2/233.

Koca üzerine borç olan eşinin nafakası, sosyal durumlarına uygun olmalıdır. Ayrıca zengin olan kocanın karısına bir hizmetçi tutarak ev işlerini gördürmesi de kadının hakkıdır.

Kocanın Hakları

Kocanın meşrû isteklerini yapmak, ailenin huzur ve düzenini bozacak davranışlardan sakınmak,

–Kocasına sevgi ile bağlanmak ve kadınlık görevini yerine getirmek,

–Ailenin iffetini ve şerefini korumak, kocasının evini ve malını muhafaza etmek ve israftan sakınmak,

Karı-Koca bu özetlediğimiz karşılıklı hak ve görevlerine riayet ettikleri takdirde hem kendileri mutlu olur, hem bu yuvada yetişen çocuklar annesinin babaya saygılı olur.

Değerli kardeşlerim, ailedeki mutluluk, karı ile koca arasındaki sevgi ve saygıya bağlıdır. Eşler, yuvada mutluluğu sağlamak için gerekli fedakarlığı gösterecek, huzur bozucu tutum ve davranışlardan sakınacaklardır. Karı ile kocanın herhangi bir sebeple aralarının açılması halinde Allah Teâlâ her iki taraf ailelerine görev vermekte ve şöyle buyurmaktadır:

وَأِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا.

“Eğer karı-kocanın aralarının açılmasından korkarsanız, erkeğin ailesinden bir hakem ve kadının ailesinden bir hakem gönderin. Bunlar barıştırmak isterlerse Allah aralarını bulur. Şüphesiz Allah herşeyi bilen ve her şeyden haberdar olandır.”³³⁰

Aile reisi olan erkek eşine karşı yumuşak davranacak, kaba hareketlerden sakınacaktır. Peygamberimiz:

خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي.

“Sizin en hayırlınız ailesine en hayırlı olanınızdır. Ben aileme karşı sizin en hayırlınızım”³³¹ buyurmuştur.

Her şeyde olduğu gibi aile hayatında da örnek alacağımız kimse, Peygamberimizdir. O, eşleri ile gayet iyi geçinir, onların sıkıntı veren bazı davranışlarına tahammül ederdi.

Birgün Hz. Aişe bir şeye darılarak Peygamberimize yüksek sesle konuşuyordu. Bu sırada Hz. Ebû Bekir gelmiş, kızını azarlamak istemiş, fakat Peygamberimiz buna engel olmuştu. Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir kalkmış gitmiş, bir süre sonra tekrar geldiğinde karı-kocanın barıştıklarını görmüş ve: “Az önce kavganıza şahit olduk, şimdi de barıştığınıza şahit olalım.” dedi. Bunun için Peygamberimiz buyuruyor:

لَا يَفْرُكُ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً أَنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا آخَرَ.

“İman eden bir erkek, iman etmiş bir kadına (onda hoşlanmayacağı bir huydan dolayı) kızmasın. Çünkü onun bir huyundan hoşlanmıyorsa diğer huyundan hoşlanabilir.”³³²

Peygamberimiz bu hadisi şerifte kocayı uyarıyor. Eşinde ki hoşlanmadığı bir huyu sebebiyle yuvayı sarsacak hatta dağılmasına sebep olacak tavırlardan sakınmasını öğütlüyor. Elbette bu kadın için de geçerlidir. O da aile kurumunun tehlikeye düşmesine meydan verecek söz ve davranışlardan sakınmalıdır. Hatta Peygamberimiz, kocaları ile uyum içerisinde olan kadınları müjdelemiş ve şöyle buyurmuştur:

إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ خَمْسَهَا وَصَامَتْ شَهْرَهَا وَحَفِظَتْ فَرْجَهَا وَأَطَاعَتْ زَوْجَهَا، قِيلَ لَهَا: أُدْخِلِي الْجَنَّةَ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ شِئْتَ.

“Kadın beş vakit namazını kılar, Ramazan orucunu tutar, iffetini korur ve kocasına saygı gösterirse kendisine. Hangi kapısından istersen cennete gir.”³³³ denir.

331 İbn Mâce, “Nikah”, 50.

332 Müslim, “Rida”, 18.

333 *et-Tergîb ve't-Terhîb*, Beyrut, 1968, c. 3, s. 52 (Hadisi Ahmed ve Taberâni rivayet etmişlerdir.)

Değerli kardeşlerim, aile fertleri arasında özen gösterilmesi bakımından çocuklar da önemli bir yer işgal eder. Anne ve babaya Allah'ın birer hediyesi olan çocuklar aile bahçesinin gülleridir. Onları sevgi ile yetiştirip topluma yararlı bir kimse olarak hazırlamak, anne-babanın başta gelen görevleri arasındadır. Çocuk küçük yaştan itibaren iyi terbiye edilirse hem ailesine hem de milletine yararlı ve hayırlı bir insan olur. İyi terbiye edilmediği ve eğitilmediği takdirde ne kendisine ne de başkasına yarar dokunmayacağı gibi aile için de toplum için de zararlı hale gelir. Bunun için dinimiz, geleceğin teminatı olan çocuklarla ilgili olarak aileye büyük sorumluluklar yüklemiştir.

Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyruluyor:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ.

“Ey inananlar, kendinizi ve ailenizi yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun.”³³⁴

Cenâb-ı Hak bu ayeti Kerime'de müminlere önemli bir görev veriyor. Hem kendilerinin ve hem de aile fertlerinin cehenneme gitmelerine sebep olacak davranışlardan uzak durmalarını emrediyor. Çünkü mümin kendisinden sorumlu olduğu gibi ailesinden de sorumludur. Nitekim Peygamberimiz kişilerin sorumluluklarını hatırlatırken şöyle buyurmuştur:

كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالْأَمِيرُ رَاعٍ وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ زَوْجِهَا وَوَلَدِهِ فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ.

“Hepiniz çobansınız ve hepiniz çobanlığınızdan sorumlusunuz. Amir, koruyucudur ve maiyetinden sorumludur. Kişi ailesinin koruyucusu ve eli altında olanlardan sorumludur. Kadın eşinin evinin koruyucusudur, eli altında bulunanlardan sorumludur. Hizmetçi efendisinin malının koruyucusudur ve eli altında bulunanlardan sorumludur.

Hulâsa hepiniz çobansınız ve her biriniz emri altında bulunanlardan sorumludur.”³³⁵

Hz. Ömer: “Ey Allah’ın Resûlü, kendimizi koruruz fakat ailemizi nasıl koruyabiliriz? diye sordu. Peygamberimiz: “Allah’ın sizi yasakladığı şeylerden onları sakındırırınız ve Allah’ın size emrettiği şeyleri onlara emreder-siniz. İşte bu onları korumak demektir.”³³⁶ buyurdu.

Bir başka hadisi şerif de şöyledir:

مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِالصَّلَاةِ لَسَبْعِ.

“Çocuklarınıza yedi yaşına geldiklerinde namaz kılmalarını emre-din.”³³⁷

Değerli kardeşlerim, çocukların inançlı, sağlıklı, manevi değerlerine bağlı, vatan ve millet sevgisi ile dopdolu olarak yetiştirilmesinde birinci derecede ailenin sonra da toplumun rehberliği önemlidir. Peygamberimiz:

اَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ وَ أَحْسِنُوا أَدْبَهُمْ.

“Çocuklarınıza hoş muamelede bulunun ve onları güzel terbiye edin.”³³⁸ buyurmuştur.

Anne-babaların çocukları ile ilgili dinî ve millî görevlerini ihmal etmeleri, ilerde onları ve hatta toplumu rahatsız edecek olayların meydana gelmesine sebep olur. Nitekim zaman zaman Medya’ya ve Basına yansıyan olaylar, sadece anne-babaları değil izleyen herkesi üzmektedir. Bunun için öncelikle anne-babalar çocuklarının terbiyesine, eğitimine özen göstermeli ve onların kötü alışkanlıklar edinmemeleri için hiçbir fedakarlığı esirgememelidirler. Çocuklarını iyi terbiye eden ve yetiştiren anne-babaları Cenâb-ı Hakk’ın cennetle mükâfatlandıracağını Peygamberimiz haber vermiş, şöyle buyurmuştur:

335 Buhârî, “Cuma”, 11; Müslim, “İmare”, 20; Ebû Dâvud, “İmare”, 1; Tirmizî, “Cihad”, 27.

336 Alusî, *Ruhu'l-Maani*, Beyrut, c. 28, s. 156.

337 Ebû Dâvud, “Salât”, 26.

338 İbn Mâce, “Edeb”, 3.

مَنْ عَالَ ثَلَاثَ بَنَاتٍ فَادَّبَهُنَّ وَزَوَّجَهُنَّ وَأَحْسَنَ إِلَيْهِنَّ فَلَهُ الْجَنَّةُ.

“Kim ki üç tane kız çocuğu yetiştirir, güzel terbiye eder, everir ve onlara iyilikte bulursa onun için cennet vardır.”³³⁹

Değerli kardeşlerim, çocuklar genelde anne-babayı örnek alırlar. Onların söz ve davranışlarından etkilenirler. Bunun için anne-baba, çocuklarının dürüst, ahlâklı ve faziletli yetişmeleri için onlara örnek olmaları gerekir.

Abdullah b. Amr (ra.) anlatıyor: “Ben küçüktüm, Peygamberimizin evimizde bulunduğu bir günde, annem beni: “Gel sana bir şey vereceğim” diye çağırdı. Peygamberimiz anneme: “Çocuğa ne vermek istedin? diye sordu. Annem: “Hurma vereceğim.” dedi. Bunun üzerine Peygamberimiz: “Eğer (çocuğu aldatıp ona) bir şey vermeyeydin, sana bir yalan günahı yazılırdı.”³⁴⁰ buyurdu.

Peygamberimiz burada önemli bir uyarıda bulunuyor. Anne-babaların yapmayacakları şeyleri çocuklarına va’detmemelerini öğütlüyor. Bu hem annesababaların yalan söyleme gibi bir günahı işlemelerine hem de çocukların ahlâkı üzerinde olumsuz etki yapmasına sebep olur.

Hulâsa, anne-babaya çocuklarını eğitmek, güzel terbiye etmek ve yetiştirmek için büyük fedakarlık düşmektedir. Bu aynı zamanda onların dinî görevlerindedir.

Değerli müminler, konuşmamızı Peygamberimizin bir hadisi şerifi ile tamamlamak istiyorum. Peygamberimiz şöyle buyuruyor:

مَا نَحَلَ وَالِدٌ وَلَدًا مِنْ نُحْلٍ أَفْضَلَ مِنْ آدَبٍ حَسَنٍ.

“Hiçbir baba çocuğuna güzel terbiyeden daha üstün bir bağışta bulunmuş olamaz.”³⁴¹

339 Ebû Dâvud, “Edeb”, 130.

340 Ebû Dâvud, “Edeb”, 88.

341 Tirmizî, “Birr”, 33.